

Znakomity rok funduszy inwestycyjnych

Rok 2002 był bardzo udanym okresem dla rynku funduszy inwestycyjnych w Polsce. Zainteresowanie tą formą oszczędzania w naszym społeczeństwie przerosło najśmielsze oczekiwania. Okazało się bowiem, iż fundusze inwestycyjne były w minionym roku najpopularniejszym sposobem lokowania pieniędzy. Wartość środków ulokowanych w jednostkach uczestnictwa i certyfikatach inwestycyjnych rosła systematycznie przez cały 2002 rok (wykres 1) i była na koniec roku aż o 10,6 mld zł (prawie 90 procent) większa niż dwanaście miesięcy wcześniej. W tym samym okresie depozyty bankowe gospodarstw domowych zmniejszyły się o blisko 8 mld zł (według danych NBP). Łączna suma środków zainwestowanych w 114 funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez 17 towarzystw funduszy inwestycyjnych wyniosła na koniec roku 22,8 mld zł. Przez cały 2002 rok zaobserwowano zjawisko przenoszenia pieniędzy z banków do funduszy, co świad-

czy niewątpliwie o tym, iż proces zmiany struktury oszczędności Polaków właśnie się rozpoczął.

Tak znaczący przyrost wartości aktywów funduszy był przede wszystkim wynikiem olbrzymiej popularności funduszy inwestujących głównie w bezpieczne papiery skarbowe, a więc funduszy

nym roku, był bowiem bardzo wysoki (ponad 14%), zwłaszcza jeśli porównamy to z gwałtownie spadającym oprocentowaniem lokat bankowych. Co więcej - w 2002 roku po raz pierwszy można było lokować bezpiecznie nie tylko złotówki, ale także dolary i euro. Fundusze inwestujące w zagraniczne

Fundusz Inwestycyjny Obligacji

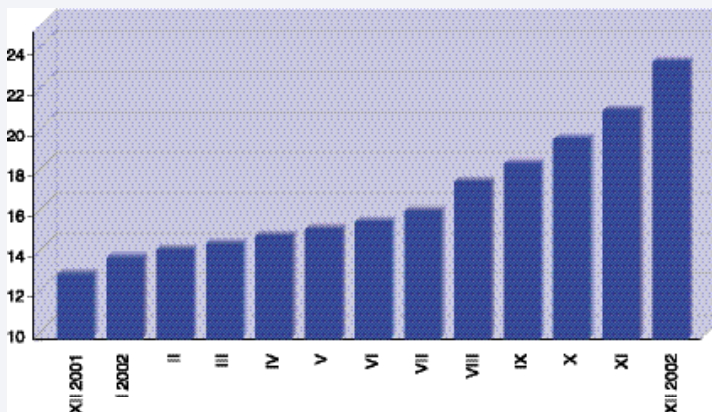
21,2%

Najlepsza stopa zwrotu za 12 miesięcy 2002 roku

obligacji i rynku pieniężnego. Pozyskały one w ubiegłym roku środki o wartości 9 mld zł i obecnie już prawie 90% pieniędzy powierzonych funduszom jest ulokowanych właśnie w tego rodzaju podmiotach (wykres 2). Ogromne zaufanie, jakim zostały obdarzone zwłaszcza fundusze obligacji, okazało się jednak całkowicie uzasadnione. Przeciętny zysk netto, jaki dla swych uczestników wypracowały one w minio-

papiery dłużne, zyskały w krótkim czasie dużą popularność i stanowią obecnie atrakcyjną alternatywę dla depozytów walutowych. Wiele osób zainteresowało się również tzw. funduszami antypodatkowymi, czyli funduszami, których zyski są do końca bieżącego roku zwolnione z podatku od dochodów kapitałowych. Podczas przeprowadzonych subskrypcji wpłacono do nich ok. 1,9 mld zł.

Wykres I. Wartość środków ulokowanych w funduszach inwestycyjnych w 2002 roku – aktywa netto w mld PLN.

Źródło: STFI

cd. ze strony 1

Warto również podkreślić, iż fundusze inwestycyjne zostały docenione, zresztą nie po raz pierwszy, w różnorodnych konkursach podsumowujących miniony rok na rynku usług finansowych. Pekao Pioneer TFI otrzymało nagrodę „Alicja 2002” miesięcznika „Twój Styl” za „flotyłę funduszy”, czyli za najbogatszą na rynku ofertę funduszy inwestycyjnych. Górnośląskie TFI zostało laureatem III edycji konkursu „Teraz Internet” w kategorii „serwis finansowy”, zaś zarządzany przez to towarzystwo fundusz GTFI Obligacji Skarbowych został uznany przez miesięcznik „Businessweek” najlepszym produktem inwestycyjnym 2002 roku.

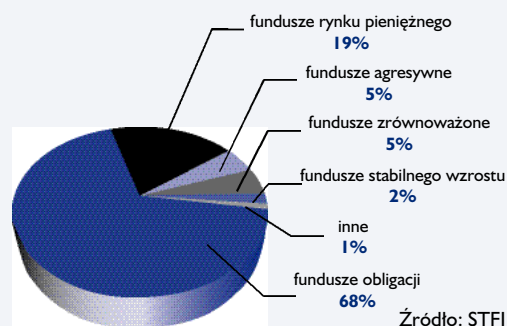
Nie możemy wreszcie zapominać, iż polski rynek funduszy inwestycyjnych

jest już obecnie częścią rynku europejskiego. Również i w tym względzie możemy mieć powody do dumy. Według Europejskiego Stowarzyszenia Funduszy i Towarzystw Inwestycyjnych (FEFSI), organizacji monitorującej rynki funduszy w 21 krajach europejskich, Polska zanotowała w ubiegłym roku najwyższą dynamikę wzrostu aktywów netto w przeliczeniu na euro (63,3%). I choć udział Polski w europejskim rynku funduszy inwestycyjnych jest wciąż mały, wydarzenia ostatnich kilkun-

stu miesięcy pozwalają żywić nadzieję, iż już niebawem nasza pozycja ulegnie znaczącemu wzmocnieniu.

dr Tomasz Miziołek

Wykres 2. Podział rynku funduszy inwestycyjnych pod kątem prowadzonej polityki inwestycyjnej (stan na koniec 2002 roku).

Indywidualne Konto Emerytalne

Indywidualne Konto Emerytalne to rozwiązanie, które ma pomóc każdemu z nas w zabezpieczeniu godziwej przyszłości, po zakończeniu aktywności zawodowej. Tym większe ma to znaczenie, iż długość życia stale rośnie, a osób pracujących ubywa, zwłaszcza w krajach Europy i Ameryki Północnej. Dotychczasowe repartycyjne systemy emerytalne oparte na umowie pokoleniowej nie zaspokajają potrzeb społecznych, wywołują istotne napięcia budżetowe i zagrażają finansom publicznym.

Przjrzyjmy się zatem jaki powinien być system emerytalny, aby spełniał nasze oczekiwania oraz odpowiadał wyzwaniom początku XXI wieku.

Żyjemy w okresie zwiększonej migracji ludności. Granice państw i miejsce zamieszkania stają się coraz bardziej symboliczne. Pracujemy i mieszkamy w różnych miastach i krajach. W naszych wyborach nie chcemy być ograniczani. Stąd też zabezpieczenie emerytalne musi „iść” swobodnie za nami, nie ograniczając dodatkowo

możliwości zatrudnienia. Nie może być ono związane, ani wiązać nas, z miejscem zamieszkania, firmą czy instytucją. W tej sytuacji zabezpieczenie emerytalne straciło swój narodowy, krajowy charakter.

Pracując na naszą przyszłość, myślimy przede wszystkim o bezpieczeństwie. Odnosi się to zwłaszcza do zabezpieczenia emerytalnego. Chodzi o to, aby zgromadzone środki były wolne od ryzyka związanego z bankrutem lub innymi trudnościami ekonomicznymi instytucji, w której są one gromadzone i przechowywane. Bezpieczeństwo tych środków to także właściwe ich gromadzenie i zarządzanie. Nasze pieniądze powinny być lokowane w instrumenty obniżające ryzyko inwestycyjne, zapewniające jednocześnie zwrot z inwestycji, co najmniej przewyższający inflację. Spełnienie tych warunków

Idealne Konto Emerytalne

- środki finansowe są własnością właściciela konta
- środki finansowe „idą” za właścicielem konta
- środki finansowe są pomnażane za pośrednictwem portfela inwestycji kapitałowych
- środki finansowe są otaczane ochroną o najwyższym standardzie bezpieczeństwa

zapewnia inwestowanie oszczędności na rynku kapitałowym. Rozwiązanie takie daje również większe bezpieczeństwo niż gromadzenie środków na emeryturę na koncie w ramach bilansu pracodawcy. Proces zarządzania środkami musi być jasno określony i ściśle nadzorowany przez wyspecjalizowane instytucje, a informacje o wynikach zarządzania powinny być łatwo dostępne.

Specjaliści analizujący na potrzeby Unii Europejskiej „idealne” konto emerytalne, wskazują na jego cztery istotne cechy. Konto emerytalne, powstające z osobistych wpłat, musi być powiązane z wpłacającym i stanowić bez wątpienia jego własność. Konsekwencją tego są dwie cechy, które konto powinno spełniać: możliwość transferu oraz swobodnego przenoszenia aktywów w ślad za ich właścicielem - jest to kwestia jednoznacznego określenia własności i ewentualnie przepisów podatkowych regulujących transfer kapitału (szczególnie w przypadku transferu zagranicznego). Środki na przyszłą

emeryturę muszą być otaczane szczególną ochroną o wysokim standardzie bezpieczeństwa. Nie mogą być zależne od ryzyka bilansu instytucji, w której są gromadzone - nie mogą maleć tylko dlatego, że instytucja przeżywa trudności rynkowe, ani tym bardziej znikać, gdy bankrutuje. Można to uzyskać poprzez oddzielenie środków inwestujących, od instytucji zarządzającej. Środki te muszą być przeznaczane wyłącznie na inwestowanie w celu zwiększania ich wartości, dokonywane transakcje powinny być jednoznacznie określone, polityka inwestowania przejrzysta, a ewentualna zmiany mogą być dokonane tylko za zgodą oszczędzających. Polityka inwestycyjna powinna być również oparta na zdywersyfikowanych inwestycjach kapitałowych w te klasy aktywów, które z jednej strony pozwalają na zwrot wyższy niż inflacja i odtwarzanie wartości pieniądza w czasie, z drugiej na obniżanie ryzyka rynku. Realizacja tak ściśle określonej polityki inwestycyjnej musi podlegać nadzorowi wyspecjalizowanych instytucji.

Stworzenie systemu zabezpieczeń emerytalnych o powyższej charakterystyce stanowi troskę rządów w wielu krajach. Służy to bowiem uniezależnieniu przyszłości obywateli od problemów budżetowych państwa, a od trafności przyjętych rozwiązań zależy nie tylko komfort życia, ale i rozwój gospodarczy kraju.

Wprowadzane w Polsce Indywidualne Konta Emerytalne powinny być maksymalnie zbliżone swymi cechami do przedstawionego wyżej „idealnego” konta emerytalnego. Warto podkreślić, że jego cechy posiadają fundusze inwestycyjne, które mogą być narzędziem w realizowaniu planów emerytalnych. Potwierdzeniem tej tezy są doświadczenia innych państw kontynentalnej Europy, gdzie ponad 439 miliardów Euro zgromadzono w funduszach inwestycyjnych na cele emerytalne, co stanowi ponad 21% aktywów zgromadzonych w funduszach emerytalnych. Większość aktualnych rozwiązań emerytalnych budowana jest obecnie na funduszach inwestycyjnych.

dr Marek Łukaszewski

dr Marek Łukaszewski **Prezes Zarządu Stowarzyszenia Towarzystw** **Funduszy Inwestycyjnych w Polsce**

Związany z rynkiem kapitałowym od roku 1991. Absolwent Uniwersytetu Śląskiego, doktor fizyki, posiada dyplom Canadian Executive MBA – Université du Quebec w Montrealu i Szkoły Głównej Handlowej.

Do lipca 2002 roku Prezes Zarządu Górnośląskiego Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna. Do momentu powstania GTFI zatrudniony na stanowisku Wiceprezesa Zarządu Funduszu Górnośląskiego, gdzie odpowiedzialny był za operacje funduszu na rynkach finansowych. Wcześniej Wiceprezes Zarządu Międzynarodowej Szkoły Finansów i Bankowości w Katowicach.

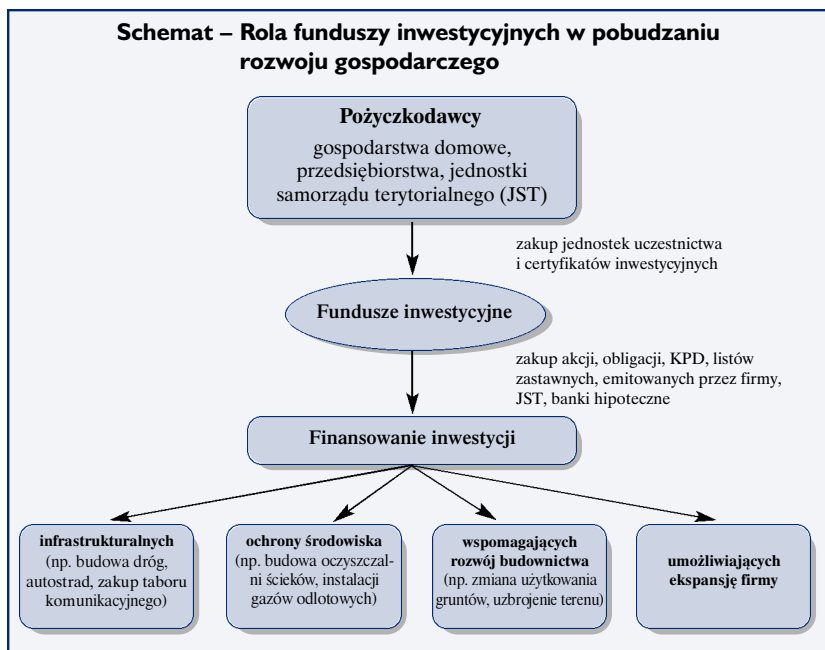
Przewodniczący Zespołu ds. Standardów w Stowarzyszeniu Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych w Polsce. Członek zespołu przygotowującego Standardy Kwalifikacyjne dla Związku Banków Polskich – uczestniczył w pracach zespołu Rynku Pieniężnego i Kapitałowego. Występował na wielu międzynarodowych konferencjach poświęconych finansom (10th World Conference of Banking Institutes w Goa, 11th World Conference of Banking Institutes w Taipei, United Nations Conference of Financing for Development w Monterrey).

Rola funduszy inwestycyjnych w gospodarce

Jednym z najważniejszych problemów, z jakimi polska gospodarka boryka się od początku transformacji jest niedostateczna

cyt kapitału. Tymi pierwszymi są głównie gospodarstwa domowe, natomiast wśród pożyczkobiorców reprezentujących popyt

finansów publicznych wspomagając restrukturyzację przedsiębiorstw państwowych.

Szczególną rolę w pobudzeniu rozwoju gospodarczego odgrywają oszczędności długoterminowe. Ich źródłem staną się wkrótce fundusze inwestycyjne, dzięki uruchomieniu bardzo już rozpowszechnionych na świecie planów emerytalnych. Stanie się tak po wejściu w życie (prawdopodobnie na początku przyszłego roku) systemu Indywidualnych Kont Emerytalnych, gdzie gromadzone będą indywidualne oszczędności w formie m.in. inwestycji w funduszach inwestycyjnych.

Fundusze inwestycyjne mogą być więc na sprawnie funkcjonującym rynku finansowym podmiotem, który przyczyni się do zwiększenia poziomu inwestycji w gospodarce, co w konsekwencji sprzyjać będzie kreowaniu nowych miejsc pracy, pobudzeniu procesów restrukturyzacyjnych w gospodarce, a w końcowym efekcie prowadzić będzie do wzrostu gospodarczego.

dr Tomasz Miziołek

ilość kapitału. W ujęciu makroekonomicznym to właśnie stopa oszczędności wpływa w zasadniczy sposób na poziom inwestycji, które z kolei decydują o tym jak szybko rozwijać się będzie nasza gospodarka. W perspektywie najbliższych lat kluczowym problemem jest zatem kwestia znalezienia krajowych oszczędności, które powinny zostać przeznaczone na niezbędne inwestycje. Powinien być to przede wszystkim właśnie krajowy kapitał, gdyż jest on stabilny i długoterminowy, w odróżnieniu od kapitału zagranicznego, mającego przeważnie charakter spekulacyjny i krótkoterminowy.

Podstawowym mechanizmem, który stanowi istotę działania rynku kapitałowego we współczesnej gospodarce, jest proces alokacji środków od podmiotów dysponujących okresowymi nadwyżkami kapitału w stosunku do ich bieżących potrzeb konsumpcyjnych lub inwestycyjnych – do podmiotów mających okresowy defi-

na kapitał dominują firmy i jednostki samorządu terytorialnego. Podmioty te zamiast zaciągania kredytu bankowego, mogą skorzystać z dostępnych instrumentów rynku kapitałowego, emitując akcje lub obligacje. Instrumenty te nabywane są przez fundusze inwestycyjne za środki powierzone im przez pożyczkodawców, zaś uzyskane w ten sposób środki są wykorzystywane na finansowanie różnorodnych projektów inwestycyjnych, zarówno w skali mikro jak i makro (por. schemat). Niepodważalną zaletą funduszy inwestycyjnych jest także to, iż są one obecnie najbardziej transparentnym instrumentem finansowym, w nich właśnie w sposób najpełniejszy realizowana jest idea corporate governance. Mające powstać (wedle założeń przygotowywanej nowelizacji ustawy o funduszach inwestycyjnych) fundusze o charakterze sekurytyzacyjnym powinny odegrać również istotną rolę w reformie

Stowarzyszenie Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych (STFI)
 Al. Jerozolimskie 44, 00-024 Warszawa
 tel. 0 - (prefix) 22 333 73 82
 fax 0 - (prefix) 22 333 73 81
 e-mail: poczta@stfi.com.pl, www.stfi.com.pl

Członkowie Stowarzyszenia:
 BZ WBK AIB TFI S.A.: 0 - (prefix) 61 855 73 22
 CA IB TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 520 97 99
 CU Polska TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 653 45 45
 DWS Polska TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 579 97 00
 GIFI S.A.: 0 - (prefix) 32 200 84 40
 ING TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 820 52 00
 Millennium TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 697 67 46
 PBK Atut TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 631 88 83
 Pioneer Pekao TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 640 40 00
 PKO/Credit Suisse TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 521 56 00
 TFI Banku Handlowego S.A.: 0 - (prefix) 22 692 51 73
 TFI Kredyt Banku S.A.: 0 - (prefix) 22 629 08 98
 TFI PZU S.A.: 0 - (prefix) 22 656 37 00
 SEB TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 607 24 76
 Skarbiec TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 521 30 19
 Union Investment TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 607 04 77
 Warta TFI S.A.: 0 - (prefix) 22 622 93 16

Rada Stowarzyszenia:
 Przewodniczący: Antoni Leonik,
 Wiceprzewodniczący: Małgorzata Góra,
 Członkowie: Czesław Gawłowski, Zbigniew Jagiełło

Zarząd stowarzyszenia:
 Prezes zarządu: dr Marek Łukaszcwski
 © Stowarzyszenie Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych w Polsce